

BEJN ŻEWĠT IQLUB

Biċe kienet rieqda. Ommha dahlet siekta, siekta, bil-lampa f'idha; ressqet id-dawl ma' wiċċ it-tifla, għamlet idha x-xellugija fuq moħha... (kienet taħraq nar..) qiegħdet il-lampa fuq it-twaletta... gābret truf il-liżar u l-għata ma' dwar għonq iċ-ċkejna, niżżlet kemm xejn id-dawl li taħt il-paralūm aħmar baqa' jiddi bħal gāmra ta' nar fid-dlam u qabdet tinza'. Fil-waqt ċempila l-bieb. Min ġie?

* * *

Biċe ta' xi ħames snin bil-kemm, tifla waħdiena ta' Matilde — armla minn xi sena — kienet ilha mhix f'siktha minn xi tlitt ijiem. Dik il-lejla kellha sogħla kbira u ftit tad-deni. It-tabib André baġhat iġhid 'l ommha: "Xejn ma għandek għalfejn tithasseb. Biċe ħadet rih u għandha ftit tad-deni. Żommha fis-sodda għas-sħana, u tiha porga ħafifa u xejn iżied ħlief tē bil-ħalib.

"Għada fil-għodu nidher dehra. Sejħuli malajr malajr. Nagħli għax inqastek. Ghoddni dejjem tiegħek André".

Matilde qabdet mill-ġdid l-ittra u qratha u flietha kelma b'kelma.

"It-tabib, li sata', kien jiġi. Kellu x'jagħmel ta' bil-ħaqq". Hasbet. Fil-waqt ċempel il-bieb.

* * *

Kienu l-għaxra ta' bil-lejl. L-aqqal tax-xitwa. Il-qamar jiddi ġmielu. Matilde ħiemda, ħiemda fethet il-bieb li jāti għall-pjan tat-taraġ. Il-pjan u t-taraġ kienu mgħawwemin ġewwa xmara dawl tal-qamar, diehel miż-żġieġ tat-tieqa li tāti għall-ġnien. Kont tista' tilmaħ labra. Matilde qagħdet tissamma'. Wara ftit telgħet Kitty u qaltilha b'lehen li bil-kemm kemm tinsama': "It-tabib".

"Tellgħu fis-sala".

* * *

"Kont għaddej minn din it-triq, ġej minn żjara. Ilmaħt id-dawl fil-kmamar ta' fuq u ħsibt li għadek imqajma. Aghdirni. Ma tātix il-qalb li nħallik tistenna sa għada" qal it-tabib huwa u diehel.

L-armla Matilde, li kienet għadha fl-aħjar tagħha, mara ta' sitta u għoxrin sena, dak il-ħin dehret iżjed u iżjed wieqfa u kburiġa, għalkemm il-ħsieb ta' niket u mrar, wara l-mewt tar-raġel

u issa l-ħsieb u l-ftit ta' biża' għall-ħass ħażin tat-tifla kienu ħadmu u għakksu fuqha mhux ftit. Għajnejha jleqqu jleqqu bħal xrar iswed minn żewġ ħofor li rabbew l-ikħal, imqaċċat iktar u iktar bil-lewn ta' dak il-wiċċ qamħi mitfi, imkasbar aħmar. Inbagħad dik ix-xuxa tagħha, imġieghda 'l hawn u 'l hinn, niezla mimlija mimlija, mitluqa għal kollox sa qaddha. Kollox kien juri fiha d-dija ta' żmien sabih... mitfi bl-išħâb iswed li għadda minn fuq dak il-wiċċ minnaghajr ma kifes u ħassar għal kollox il-lewn taż-żgħużija. Giet il-quddiem b'mixja meħjuta, meħjuta, ġabret id-djul tal-libsas *kimono*, qagħdet fuq pultruna tal-ġewż bid-dirgħajn imnaqqxin difrejn l-ajkla, kemmxet hwiġbejha, qarset bi snienha xufftejha u ħakmet ġewwa subgħajha t-twal dawk id-dwiefer u staqsiet bil-ħarsa. It-tabib bil-wieqfa fehmem dik il-laqgħa xotta xotta u raġa' :

" Xi tghidli ?

" Ridtek.

" Nista' naraha ?

" Halliha torqod lil dik l-imsejtna... tarak dal-ħin: le tabib !

" Għaliex ?

" Naf jien". It-tabib baqa' hosbien.

" Tajjed, niġi għada.

" Aħjar.

" Nittamaw li sa l-ewwel tas-sena Biċe tkun imfejqa, u lilek, sinjura, narawk magħna. Int fost kollox għandek bżonn il-ħruġ". U kif qal hekk, it-tabib Andrè resaq bis-siġġu hdejn Matilde. Din qamet minnu-fih u tât ħarsa minn taħt. "Għaliex?" staqsa mistagħġeb "għadek fl-aħjar tiegħek... tarmix taħt riġlejk il-ftit ġranet eghżiez tal-ħajja. Tlift f'qasir żmien lil min sata' jhennilek id-dwejjaq ta' għomrok. La taqtâx qalbek. Emminni ġġibli ħnien. Inti sbejha... inti li għandek...

" Le tabib... le tabib... jiena u t-tifla... Il-lejl it-tajjed.

"La tiċhadx għal l-inqas il-ġmiel u l-hena ta' din il-ħajja qabel ma jgħibu għal kollox minn fuqna. Nagħdrek". U ħataf l-id kiesha ta' Matilde: "Kiesha".

" Bħal qalbi.

" M'għandux ikun. Le, sinjura Matilde.

" Tassew ? " Qamet bi tbissima fuq xufftejha u ntefġhet l-ura biex teħles minn dik il-għafsa barranija. Siktu t-tnejn.

Biċe kienet tisgħol. Matilde ġabret u ħbiet ġewwa fommha dik id-dahka, sfaret u tregħdet. Biċe sogħlot bil-qawwi. Li kieku xi ħadd ġie dak il-ħin iheddida bil-mewt, ma kinitx tinbidel daqshekk. "Mamà" għajtet Biċe mill-kamra l-oħra. It-

tabib minngħajr ma basar b'dik il-ghajta, hass ruħu mragġa' l-ura u staħa minnu n-nifsu. Matilde telqet tigri ġewwa l-kamra tal-marida u t-tabib, minngħair ebda kliem, mejjel rasu bħal ħalliel maqbut. Qabad it-taraġ u fuq xifer iż-żarbun niżel b'ġirja kbira, fetaħ minn rajh il-bieb ta' barra u telaq.

* * *

Il-ghada Biçe qamet magħdura iżjed u iżjed. "Biçe, Biçe", sejhitilha ommha ma kif lemhitha tbexxaq għajnejha u targa' tagħlaqhom hija u qiegħda ma' ġenbha, "Biçe". Biçe fetthet għajnejha għal kollox u bdiet thares ċass. Dik il-ħarsa kemm u kemm xorti riedet tgħid! Biçe bil-kemm setgħet tiftaħ fomha. Matilde b'idejha f'hoġorha u s-swaba' mgħaqqda f'xulxin, sftaħ u ħbiet wiċċha. Il-qlub tat-tifla u ta' l-omm kellhom xi jgħidu. Matilde qalbet għajnejha, imma t-tifla b'xuftejha marbuta kienet għadha thares lejha ċass b'zewġt iħbub ta' għajnejn ta' kwiekeb jiddu jiddu f'lejla mudlama u ħiemda. Ma felħitx. U qamet ħanina, ħanina, għaddiet id il-waħda fuq ix-xuxa tagħha u bl-oħra melset dak il-wiċċ żgħir ta' blanzun mormi li kien donnu fetaħ u blieq. "Ċkejna tiegħi, ma rqadx?" staqsiet. "Taħraq, miskina, taħraq. Għidli, Biçe, kellimha lill-mamà u... le, dik il-ħarsa, le..." Biçe qalbet rasha u difnet wiċċha qalb l-imħaded tar-rix.

"X'waħda din... Ma thobbiex lill-mamà?"

"I.e... le... le..." għajtet din b'tixhira qawwija bħal mita wara s-šhab iswed li jgħatti s-sema kollu, wara berqa jew tnejn tinfexx tinzel ix-xita bil-qliel. Biçe inqasmet tibki. Ommha mitlufa, inxeħtet fuqha. It-tifla dejjem wiċċha moħbi b'idejha l-waħda bdiet twarrab 'l ommha minn ħdejha.

* * *

"Marridx... mur, mur. Mamà keċċih dak il-wiċċ, mamà", u nfexxet tibki.

"X'waħda din" qabżet l-omm hija u diehla mat-tabib ġewwa l-kamra.

"Thewden", qal it-tabib u tbiddel. Resaq lejn il-marida, messilha l-polz kemm kemm, beżgħân li ma jqajjimhiex. "Għad għandha ftit tad-deni". Matilde baqqgħet rasha mmejla lejn l-art. "X'int taħseb?" Staqsieha André fil-waqt li ġabrilha ġewwa tiegħu dawk l-idejn kiesħa ta' waħda mnikkta u mitlufa għal kollox. Minngħajr ma riedet, intelqet f'hoġru u nqasmet f'biġja. "Nibza'... nibza' li se' nitlifha".

It-tifla qamet, it-tabib ingħażel mn-idejn l-omm u beda jziegħel

biċ-ċkejna. Din ħarset lejha ikrah, ikrah, ħarġet bhala lehha minn ġol-friex għal gewwa hdan ommha, ħakmitha, rabtet idejha t-tnejn ma' dwar id-dirgħajn tagħha, trasset, trasset b'sahha u b'hila kbira ta' bniedma barra minn sessiha u bi twerziqa li taqsam il-blat, b'għajnejn ta' nar iswed u b'wiċċ imbikkem, it-tifla bdieta tghajjat: "Mamà, mamà, ma rridux".

It-tabib kien bil-qiegħda u qam minngħajr hoss. Qal xi-ħaġa f'widnejn Matilde u ħareġ. Biċe baqgħet twasslu bil-harsa be-żgħana, imbikkija, sa kemm għâb. Ommha bdieta tbusha u tmejlisha. "Dak in-nunu... jħobbok..." qaltilha u tbusha. Imma din kollha mwerwra kienet għadha tħares lejn il-bieb u tibki u tghajjat: "Mur... mur... ma rridx, ma rridx".

* * *

Kienet l-ewwel tas-sena. Biċe sebħet aħjar. Ommha hdejha tnewlilha minn ġewwa kaxxa ta' l-injam il-għamara ċkejna, hwejjeġ tat twaletta u tal-kċina għall-pupa l-kbira li kienet xtratilha u qiegħditilha hdejn is-sodda. Hallietha ftit ma' Kitty sa kemm ħarġet ħarġa u ġiet. It-tifla kellha ftit tal-buri. Qamet u qagħdet bil-qiegħda u ħadet mn-idejn ommha dawk il-hwejjeġ tal-logħob minngħajr ma bexxqet fommha. Dawk iż-żewġt iqlub għad kellhom xi jgħidu. Wara ftit deher André. Iċ-ċkejna ħarset lejha harsa minn taħt il-taħt. Ratu jneħhi l-ingwanti; baqa' bil-kapott fuqu u l-kappell f'rasu. Ta idu l-wahda lill-mamà tagħha, inbagħad ħareġ qartas kbir minn butu. Fethu. Kien mimli bi ġlieġel, djar ta' l-injam, mirja, fohħar, mobbli ċkejna u ħafna hwejjeġ oħra. Resaq bid-dahka hdejn Biċe, messilha l-polz. "Aħjar—Rasha wisq aħjar—Brava" qal u tafa' f'ħoġorha kull ma kellu f'idu.

Biċe baqgħet tidha bil-hwejjeġ l-oħra ta' ommha. It-tabib warrab. Matilde kienet qiegħda tinza' l-kappel u l-boâ quddiem il-mera u rat kollox. Tkexkxet, u ġiebet quddiem għajnejha r-ruħ imqita tal-mejjet żewġha, missier it-tifla—dik ix-xbieha ta' rabta kbira ta' mħabba u ta' biża'.—Dawret wiċċha, semgħet bħal żarżir f'widnitha. Kien it-tabib jitkellem ħiemed, ħiemed: "Sejjer. Il-lejla fil-għaxra għall-ballu".

It-tabib għab, Matilde resqet lejn is-sodda u sabet lil Biċe minduda b'idejha t-tnejn fuq wiċċha, bil-pupa hdejn rasha, u l-istrina tat-tabib mixħuta u mxerrda fuq it-tapit.

* * *

"Kitty jiena sejra" qalet Matilde lill-kamrieri hi u niezla t-taraġ. Kollha mdandna, mkebbha ġewwa kappa kappa tal-bellus iswed

miksija minn taht bis-satin ahmar. Rasha mikxufa għal kollox u ma' dwar ix-xagħar imġieghed, mehlus u mtalla' l-fuq u miġbur fil-ġnieb b'żewġ dafriet mitwija, tagħmira tal-labar bir-ras tal-ġawhar kienet tididi bhal qtar tan-nida fuq il-ħaxix kif tfeġġ ix-xemx. Il-bieb ta' barra ngħalaq. Urajha halliet bħal daħna ta' tibhir riħa ta' balzmu u vjoli li taqsam il-qlub. Insama bħal tkaxkir ta' roti, bħal għajta ta' wizz... inbagħad bhal ragħda qawwija... kien il-*Motor Car* tielaq. Inbagħad ebda hoss iżjed. Kitty telgħet fuq, dahlet fil-kamra ta' rqad. Biċe kienet riekda bil-pupa hdejn rasha—u dahlet f'kamritha torqod.

* * *

Kien għadu nofs il-lejl. Biċe tqalbet. Ma setgħetx torqod. Fethet għajnejha. Sejhet: "Mamâ". Ebda twegħiba u bdiet tisgħol kemm tiflaħ. Kien bard li jidħol fil-għadam. Għamlet il-hila u gamet. Imxiet u resqet lejn is-sodda ta' ommha. Il-għata, l-im-haded, ix-xaqliba tal-lizjar, kollox bla minsusa xejn. Kif kien ?

Fethet kemm xejn il-bieb li jâti għat-taraġ. Dlam ċappa u ebda hoss. Harset dwar il-kamra. Fuq id-divan kien hemm mitfugħin hwejjeġ ommha tad-dar. Għadda ħsieb ħazin. Fethet it-tieqa li tâti għal barra. Ġiebet sigġu, qagħdet bil-qiegħda tħares lejn dak il-mewġ għaddej... lejn dawk l-ishab iswed mik-sur mid-dwal ta' ġewwa l-helt... hemm isfel... fejn ommha iktarx li kienet stahbiet. U ħasbet... Qalb dawk l-idħaħen ta' shab mixgħul, qalb dawk il-hsejjes ta' žwiemel u roti għaddejja, qalb dak ir-ragħad u tgeġwiġ ta' nies mitlufa, qalb dik ir-rassa u tahlit... jiddu biż-żina fid-dawl... ileqqu bid-deheb u ġawhar ta' fuqhom, quddiem il-mirja u ż-żgieġ, mgħammra bil-hwejjeġ tal-ħarir, tal-bizzilla, tal-bellus u rix iżewwaq b'kull lewn. X'genna... u ġo qalbha (miskina weħidha li qiegħda tħoss il-bard tistenna u tgħarrex!) ġo qalbha għandha l-biki... u tħossu u trid tinqasam... imma hadd, ħadd ma jismagħha... Dak it-tabib André... iya André seraqielha... u hadha ġewwa dik il-kotra ta' ommijiet ħżiena li ħallew 'l uliedhom reqdin uħudhom... Harset lejn il-pupa, dak il-wieċ ta' pupa bil-għajnejn miftuħa... — dik il-ħanina sieħba li baqgħet magħha tishar...—u ħaddnitha magħha u bisitha bid-dmugħ...

"Għaliex ommi ħallietni? Għaliex marret ma' dak il-bniedem li jiena ma nahmilx?" U baqgħet ħosbiena tħares biex tilmaħ u tikxef... Bil-ftit il-ftit id-dwal bdew jintfiew u l-hsejjes u l-aġħjat tan-nies jieħdew għal kollox... Sa kemm kollox waqa' f'dalma u skiet li jwaħħxu.

Il-ghajnejn ta' Biċe f'dak id-dlam kollu ntilfu. Hasset iż-
ziffa tal-lejl kiesha kiesha taħbat mal-qoxra ta' wiċċha... bdi-
tisghol u tisghol, meddet rasha fuq idejha u raqdet.

* * *

Matilde kollha mharbta u qalbha maqtugħa wieqfa hdejn
is-sodda bl-imgharfa tad-duwa f'idha l-waħda, kienet qieghda tit-
ħabat biex iddewwaq liċ-ċekjkna Biċe. Katy il-ġenb l-iehor iż-
zomm dirghajn it-tifla hi u tqajjimha. Kollu għal xejn. It-tifla
bħal barra minn sessiha ma riedet tieħu xejn; twarrab kollox
minn haqqa u minn hdejha, saħansitra 'l ommha. B'ghajnejn
imberrqa, b'nifs maqtugħ tilheg u titħabat u tneħhi minn fuqha
l-ghata u l-friex; tagħmel il-hila li tqum fuq saqajha, imma
rasha tagħlibha u tinxeħet u titkellem kliem minnghajr ebda tifsir.
Bdi-ethewden u tgħid... u thares lejn l-ajru: "Ma rridx... dak
il-wiċċ... le mamà... irrid niġi... ma rridx... le mamà..." Infexxet
f'bikja, bdi-ethewden... imma l-lehga zammitilha n-nifs u minn-
ghajr hila waqgħet għal waranijiet fuq l-imħaded, tmaħmaħ u
tomgħod il-kliem sa qagħdet, u hlief in-nifs qawwi ta' sidirha
tiela' u niezzeħ bħal minfaħ, ebda kelma ta' weggha ma setgħet
toħroġ minn fomm dik l-imsejkna ta' tifla... Xi tgergir irqiq,
irqiq, maħnuq beda wara xi ftit jinsama' minn ġewwa dik ir-ruħ
imħabbta... tgergir li kien jixxiebah lit-taħbit tal-baħar mal-blat
ta' ġol-ghar wara li r-riħ ikun raqad għal kollox.

* * *

Andrè ħabbat il-bieb tal-kamra. Matilde tharket minn hdejn
is-sodda u ġiet tiftaħ. It-tabib hass bħal dagħdigha kbira hekk
kif deher quddiem dak il-wiċċ safrani u mbikkem ta' Matilde u
minnghajr ma saqsa xejn raġa' għalaq il-bieb u baqa' minn barra
fuq il-pjan tat-taraġ.

* * *

Jimxi u jdur il fuq u'l isfel minnghajr ebda qagħad u mistrieħ,
fl-aħħar it-tabib mar wara l-bieb jissamma'. Skiet ta' l-oqbra.
F'daqqa waħda ghajta u twerziqa kbira. Hass il-gharaq ixoqq
għal wiċċu. Kesah. Għamel ħiltu u fetah. Matilde kienet mix-
huta fuq is-sodda b'xagħrha maħlul u mħabbel, Katy fuq sigġu
tibki. Resaq mismut, mismut lejn hoġor is-sodda. Biċe b'idha
l-waħda mqabba ġewwa dawk ta' ommha, rasha lejn il-ħajt.
Għajnejha magħluqa għal kollox.....

"Qtilnieha... qtilnieha", ghajtet l-omm fost biki kbir. Andrè
nehħa l-kappell, baxxa rasu u baqa' bil-harsa mwahħla ma'
l-art... hosbien.

A. C.